

DTB-boeken en stamboomonderzoek

Ook voor het onderzoek in de DTB geldt: ga zoveel mogelijk systematisch te werk. En noteer altijd het archief en het inventarisnummer van het geraadpleegde boek, plus de plaatsnaam, de kerk en het bladzijdennummer, zodat uw werk altijd te controleren is. Houd bovendien in de gaten dat de grenzen van kerkelijke gemeenten niet samenvielen met die van de latere burgerlijke gemeenten. Beperk het onderzoek nooit tot één kerkelijke gemeente, maar betrek ook de buurgemeenten bij het onderzoek. (Misschien zijn de Jan Hendriks en Jantje Gerrits die u gevonden heeft niet de degenen die u zoekt; misschien vindt u het juiste echtpaar wel een paar kilometer verderop. Of misschien zijn er nog wel meer kinderen in een gezin die ergens anders gedoopt zijn.) En bedenk dat geen resultaat ook resultaat is. Oftewel: als u iets niet kunt vinden, noteer dan waar u tevergeefs gezocht hebt. Op die manier voorkomt u dat u daar later opnieuw tevergeefs gaat zoeken.

Hoever u met de DTB terug kunt gaan in de tijd verschilt van plaats tot plaats. In het westen en zuiden van het land gaat de DTB soms terug tot voor 1600. In het noorden en oosten soms maar tot 1740. Het is in sommige gevallen wel mogelijk om met behulp van andere bronnen nog verder terug te gaan, maar dat is specialistisch werk dat te ver gaat om in deze beginnershandleiding uit te leggen. Vraag eventueel een medewerker van het streekarchief voor meer informatie hierover of schrijf u in voor een cursus Stamboomonderzoek.

Contactgegevens

Streekarchief Midden-Holland | Klein Amerika 20 | 2806 CA Gouda

0182-521821 | info@samh.nl | www.samh.nl

Openingstijden balie: dinsdag 10.00-20.00 uur, woensdag tot en met vrijdag 10.00-17.00 uur

Streekarchief Midden-Holland

Doop- trouw- en begraafboeken

Wat zijn doop-, trouw-, en begraafregisters (DTB)?

Doop-, trouw-, en begraafregisters zijn boeken waarin kerken gegevens over hun leden bijhielden. In de boeken vermeldden predikant, pastoor of koster chronologisch wie er in de kerk werden gedoopt, wie er trouwden en werden begraven. Elke kerk had een eigen manier om de kerkboeken bij te houden. Daarom verschilt de informatie per plaats en per kerkgenootschap. De rooms-katholieke kerk besloot tijdens het concilie van Trente (1545-1563) dat alle dopen, huwelijken en begrafenissen geregistreerd moesten worden. Kort daarna begonnen ook de protestantse kerken DTB-registers bij te houden. De oudst bewaard gebleven boeken uit de regio van dit streekarchief komen uit de tweede helft van de zestiende eeuw en van de meeste plaatsen beginnen ze in de loop van de zeventiende of achttiende eeuw.

Met de invoering van de Burgerlijke Stand in 1811 moesten kerken hun registers inleveren bij het plaatselijke gemeentehuis. De ambtenaar van de Burgerlijke Stand gebruikte de DTB-boeken voor informatie van voor 1811. Daarom worden DTB-boeken ook wel 'retroacta van de Burgerlijke Stand' genoemd.

Zoeken in de DTB-registers

Onderzoek in de DTB wordt bemoeilijkt door het ontbreken van familienamen. Pas bij de invoering van de Burgerlijke Stand in 1811 was het voor iedereen verplicht om een familienaam aan te nemen. Zeker in het noorden en oosten hadden tot die tijd de meeste mensen geen familienaam. Zij onderscheidden zich door een patroniem: een aanduiding die was afgeleid van de voornaam van de vader (bijv. Jan Hendriks = Jan, zoon van Hendrik).

Doopboeken

De doopboeken geven de meeste informatie. Meestal worden alleen daarin de namen van de ouders van de betreffende persoon genoemd. Over het algemeen zijn de gegevens uit latere jaren uitgebreider dan in de eerste jaren. In de eerste jaren werden vaak alleen de naam van de vader en van het kind en de doopdatum genoemd. Later kwam de naam van de moeder erbij en pas in de laatste jaren ook de geboortedatum. In plattelandskerken werd vaak ook de naam van het dorp of gehucht waar de ouders woonden vermeld. Vrijwel altijd zal dit ook de geboorteplaats geweest zijn. Soms worden de namen van doopgetuigen of doopheffers vermeld. Die namen kunnen een belangrijke rol spelen bij het reconstrueren van familierelaties, omdat het vaak om grootouders of ooms en tantes gaat. In de trouwboeken worden doorgaans niet de namen van de ouders vermeld. Daarom zijn we alleen aangewezen op de doopboeken om de generaties aan elkaar te koppelen. De meest gebruikte methode is via de voornamen van de kinderen. De twee oudste zoons werden meestal genoemd naar de grootvaders, de twee oudste dochters naar de grootmoeders en de rest naar ooms en tantes. Verzamel dus altijd alle kinderen van een echtpaar, voordat u een generatie verder terug of vooruit gaat. Alleen zo verkleint u de kans dat u een verkeerde relatie legt tussen grootouders en kleinkinderen.

Wees er bovendien op verdacht dat er in een bepaalde gemeente in dezelfde periode meerdere echtparen met dezelfde namen voor kunnen komen (bv. Jan Hendriks en Jantje Gerrits). Controleer daarom altijd het trouwboek op huwelijken tussen gelijknamige bruidsparen.

Trouwboeken

De trouwboeken bevatten, zoals eerder aangegeven, meestal niet de namen van de ouders. Wel wordt vaak vermeld of het om een eerste of een volgend huwelijk ging (jongeman/jongedochter of weduwnaar/weduwe) en waar bruid en bruidegom vandaan kwamen. Niet altijd is duidelijk of een vermelde plaatsnaam een geboorteplaats of een woonplaats is. Soms wordt de naam van een overleden man of vrouw vermeld.

Houd er rekening mee dat de vermelde datum niet altijd de trouwdatum is. De huwelijken werden meestal ingeschreven bij de eerste afkondiging. Deze afkondigingen gebeurden meestal op de drie zondagen voorafgaand aan het huwelijk. Als er één datum vermeld wordt, is dit vaak de datum van de eerste afkondiging. Vaak worden de data van de eerste afkondiging en het huwelijk vermeld, soms zelfs alle data van de drie afkondigingen. Let dus altijd goed op om welke data het gaat. Als bruid en bruidegom niet tot dezelfde plaatselijke kerk behoorden, vonden de afkondigingen in beide kerken plaats. In het trouwboek van de kerk waar het huwelijk niet plaatsvond, staat dan meestal vermeld waar het huwelijk dan wel heeft plaats gevonden. Vaak trouwde het paar dan in de plaats waar de bruid woonde en gingen ze wonen in de plaats waar de bruidegom woonde. Ook dat staat soms vermeld. Overigens golden er in elke provincie andere regels voor het sluiten van huwelijken. Gereformeerde predikanten mochten overal wettige huwelijken sluiten. Voor andere predikanten en pastoors gold dat niet altijd. Dat betekent dat ook leden van andere kerken zich soms door een gereformeerde predikant lieten trouwen, of dat zij trouwden voor het plaatselijk *Gerecht*. Die laatste huwelijken zijn te vinden in de gerechtelijke trouwregisters, die vaak samen met de DTB bewaard worden.

Begraafboeken

Begraafboeken zijn er maar in beperkte mate en vaak alleen voor latere jaren. Bovendien zijn ze niet bijgehouden om de overlijdens te registreren, maar om bij te houden of de financiële verplichtingen die behoorden bij het begraven wel voldaan werden. Dat betekent dat vaak niet de naam van de overledene werd vermeld, maar de naam van de betaler; dus bijvoorbeeld niet de naam van een overleden kind of een overleden vrouw, maar van de vader of de echtgenoot. Ook de overlijdensdatum wordt meestal niet vermeld. In de periode 1806-1811 werden er door de overheid registers bijgehouden van 'aangegeven lijken'. Dit zijn in zekere zin voorlopers van de overlijdensaktes van de Burgerlijke Stand, maar ze worden meestal bij de DTB bewaard. Ze bevatten vrij uitgebreide informatie, zoals de overlijdensdatum, de naam van de echtgenoot bij een vrouw of de vader bij een kind, de leeftijd en de woonplaats.